

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno:		Datum:	
Třída:		Teplota:	
Spolupracovali:		Tlak:	
		Vlhkost:	

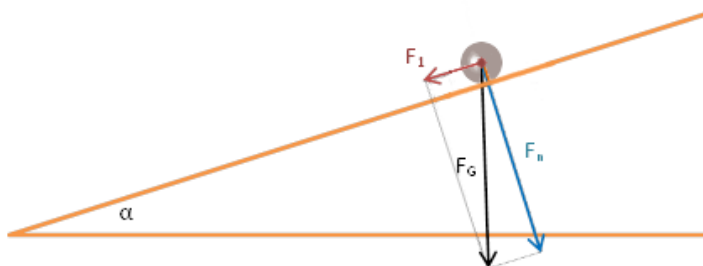
Pracovní list č.

Téma: Kinematika kuličky na nakloněné rovině

Teoretický úvod:

Rovnoměrně zrychlený pohyb

Rovnoměrně zrychlený pohyb je pohyb, při kterém rovnoměrně s časem narůstá rychlost. Působí-li na těleso stálá síla, udílí mu podle druhého pohybového zákona stálé zrychlení. Takový pohyb můžeme pozorovat při pohybu kuličky na nakloněné rovině. Kuličce udílí zrychlení složka tíhy ($\vec{F}_1$) rovnoběžná s nakloněnou rovinou.

Časové závislosti dráhy s , rychlosti v a zrychlení a jsou:

$$s = \frac{1}{2} a \cdot t^2 + v_0 \cdot t + s_0$$

$$v = a \cdot t + v_0$$

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

$$a = \textit{konst.}$$

kde t je čas, v_0 je počáteční rychlost a s_0 je počáteční dráha.

Úkol:

1. Změřte závislost dráhy na čase pohybu kuličky po nakloněné rovině.
2. Sestavte graf závislosti dráhy, rychlosti a zrychlení pohybu kuličky po nakloněné rovině na čase.
3. Naměřeným hodnotám dráhy proložte graf kvadratické funkce, naměřeným hodnotám rychlosti a zrychlení proložte přímkou.
4. Z rovnic proložených křivek určete zrychlení a proveďte závěr.

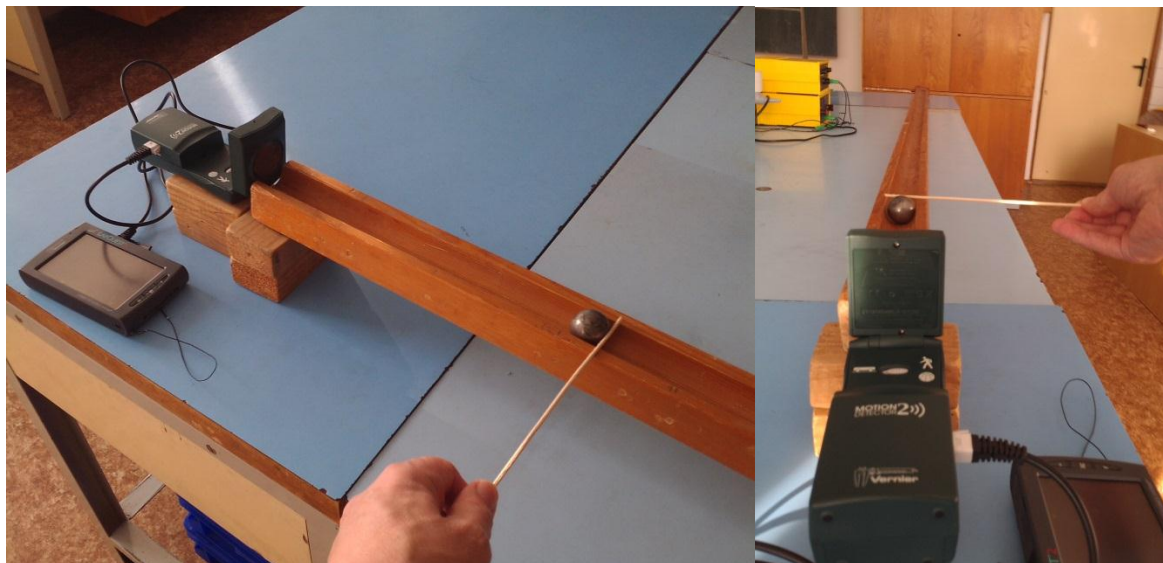
Pomůcky:

Dřevěný žlábek – nakloněná rovina, dřevěné podkládací kvádry, datalogger LabQuest, detektor pohybu, ocelová kulička (průměr alespoň 2 cm), špejle.

Pracovní postup:

1. Nakloněnou rovinu (délky 1,5 až 2,5 m) položíme na stůl a podložíme tak, aby se po ní kulička kutálela několik sekund. Na začátek nakloněné roviny umístíme detektor pohybu. V jeho zorném poli nesmí být žádné překážky (pouze stolní deska a deska nakloněné roviny). Při zaměření detektoru můžeme využít pohled proti lesklé membráně detektoru. Při pohledu z konce nakloněné roviny (nejzazší polohy kuličky) proti detektoru pohybu nastavíme sklon detektoru tak, aby se v zrcátku membrány zrcadlil obraz oka. Správnou činnost detektoru pohybu ověříme pro všechny polohy kuličky na nakloněné rovině. Přitom kuličkou pohybujeme pomocí špejle (ruka tak bude mimo zorné pole detektoru).

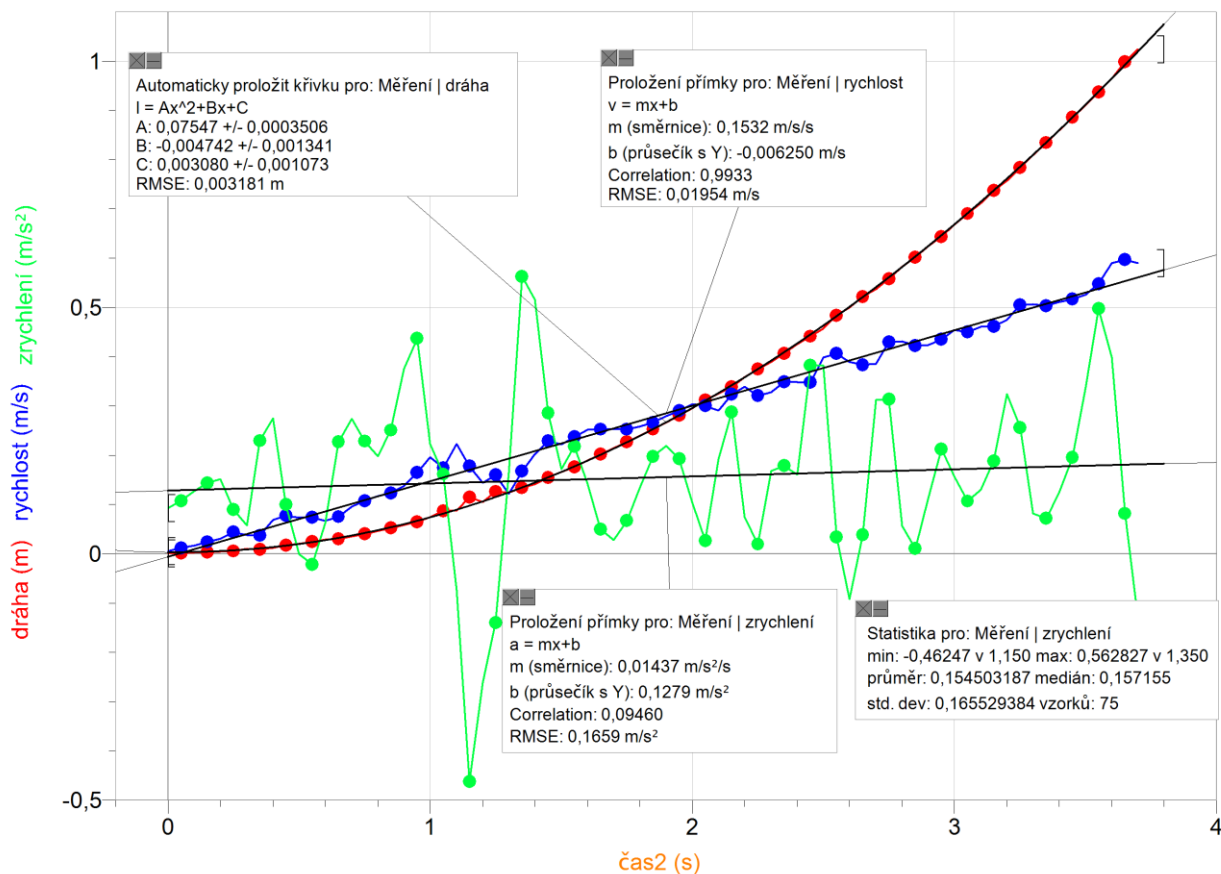
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Četnost měření dataloggeru nastavíme na 20 hodnot za sekundu a dobu měření nastavíme asi na 10 sekund a detektor vynulujeme pro polohu kuličky asi 30 cm od detektoru.
3. Kuličku pomocí špejle přidržíme ve výchozí poloze tak, aby detektor ukazoval polohu 0. Spustíme měření a uvolníme pohyb kuličky. Po projetí kuličky nakloněnou rovinou měření zastavíme.
4. Upravíme tabulku naměřených hodnot. V tabulce vyhledáme řádek, od kterého začne narůstat dráha. Předchozí řádky odstraníme. Rovněž odstraníme řádky, ve kterých již dráha nenarůstá.
5. Do tabulky přidáme **nový dopočítávaný sloupec** (z nabídky Data). Nadepíšeme jej jako čas2 a vyplníme časovými hodnotami od nuly, od hodnoty „čas“ odečteme první čas (například 1,05), při kterém započal pohyb kuličky (do pole Výraz zapíšeme „čas“-1,05)
6. Sestavíme graf, závislostem rychlosti a zrychlení proložíme přímkou a závislosti dráhy na čase proložíme parabolou.
7. Do závěru uveďte, zda můžete potvrdit, že se jedná o rovnoměrně zrychlený pohyb. Porovnejte hodnoty zrychlení, určené podle jednotlivých grafů. (Vyjděte z proložených křivek a přímek.)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příklad grafu

Výsledky měření:

Závěr:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Doplňující otázky a úkoly:

- 1) Co můžeme říct o žlábkú, tvořícím naši rovinu, jestliže přímka, proložená grafem závislosti zrychlení na čase reste, nebo klesá?
- 2) Pro zrychlení na nakloněné rovině délky l a výšky h platí vztah:

$$a = g \cdot \sin \alpha = g \cdot \frac{h}{l}$$

Změřte délku l a výšku h nakloněné roviny a vypočtete teoretickou hodnotu zrychlení. Bude se tato hodnota shodovat s naměřenou hodnotou zrychlení kuličky na nakloněné rovině? Čím je způsoben rozdíl? Jak by dopadlo měření zrychlení válečku nebo vozíku na stejné nakloněné rovině.